

The Relationship between Administrators' Creative Leadership and Teachers' Competencies as Position Standard under Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

Manlika Chaleekarn^{1*} and Vanich Prasertphorn¹

¹ Department of Educational Administration, Faculty of Education, Northeastern University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: paman_60205@hotmail.com

ABSTRACT

This research aims to (1) study the creative leadership of school administrators, (2) examine teacher competencies according to position standards, and (3) investigate the relationship between the creative leadership of school administrators and teacher competencies according to position standards under the Khon Kaen Secondary Education Service Area Office. The sample size was calculated using the Yamane formula, with an acceptable margin of error set at 0.05, resulting in a sample size of 358 individuals, consisting of 20 school administrators and 338 teachers. The tool used for data collection was a 5-point Likert scale questionnaire, which had an Item-Objective Congruence (IOC) value of 0.67. The reliability coefficient for the creative leadership variable was 0.926, while the reliability coefficient for the teacher competency variable was 0.832, yielding an overall average reliability coefficient of 0.866. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The study's findings revealed that (1) the creative leadership of school administrators under the Khon Kaen Secondary Education Service Area Office was overall rated at a high level; (2) teacher competencies according to position standards under the same office were also rated at a high level; and (3) the relationship between creative leadership and teacher competencies according to position standards showed a high positive correlation that was statistically significant at the .01 level. Specifically, the creative leadership of school administrators in terms of vision had the highest correlation with teacher competencies, while the aspect of trust in creative leadership had the lowest correlation with teacher competencies.

Keywords: Creative Leadership, Teacher Competencies According to Position Standards, School Administrators

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

มัลลิกา ชาลีการ^{1*} และ วานิช ประเสริฐพร¹

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: paman_60205@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร (2) ศึกษาสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ และกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 338 คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67 มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร เท่ากับ 0.926 มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง เท่ากับ 0.832 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยเฉลี่ยรวมของสองตัวแปร เท่ากับ 0.866 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ซึ่งภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่งสูงที่สุด และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการไว้วางใจมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่งต่ำสุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, สมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้แต่ละประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมกับรักษาอัตลักษณ์ของตน ประเทศไทยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของประชาชน โดยมุ่งให้มีทักษะและความรู้ที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยเกิดการปรับค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม รวมถึงการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสังคม นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนจากยุคเกษตรกรรมสู่ยุคอุตสาหกรรม ส่งผลให้วิถีชีวิตที่ดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป และมีความเร่งรีบมากขึ้น พร้อมกับการเพิ่มขึ้นของวัตถุนิยมและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จนนำไปสู่วิถีการบริโภคที่เกินความจำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ปัจจุบัน สังคมให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำที่ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะผู้นำรุ่นใหม่ที่ต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative or Creative Leadership Theory) ได้รับการพัฒนาจากนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้

ความสามารถส่วนตัวในการสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรและคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้บริหารสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ, 2556) จึงอาจกล่าวได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการเสริมสมรรถนะของครู โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพของคนไทยในทุกระดับและทุกฝ่าย (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นได้ขับเคลื่อนนโยบายด้านโอกาส คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความปลอดภัย เพื่อสร้างความเสมอภาคและเป็นธรรมต่อผู้เรียนทุกกลุ่ม โดยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่ออาชีพ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาสมรรถนะ และให้นักเรียนมีเวทีแสดงศักยภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยใช้เขตพื้นที่เป็นฐานและนวัตกรรม “SIAO SMART MODEL” ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อต่อยอดสู่ “SIAO SMART PLUS MODEL” ที่มุ่งเน้นการประกันคุณภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ทักษะภาษา เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะชีวิต ซึ่งการบริหารจัดการจะกระจายอำนาจจากเขตพื้นที่ไปยังสหวิทยาเขตและสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานฯ มุ่งพัฒนาองค์กรให้มีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ รวมถึงการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการพัฒนาตนเอง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, 2566)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา พัฒนาสมรรถนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 84 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 189 คน ครู จำนวน 3,234 คน รวมทั้งสิ้น 3,423 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) ให้ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมรับได้ เท่ากับ .05 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ คำนวณเทียบสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละชั้นภูมิแบบไม่เป็นสัดส่วน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน ครู จำนวน 338 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 358 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีลำดับดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็น และขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตนหรือปฏิบัติงานตามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น รวมจำนวน 49 ข้อ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

2.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือ มีลำดับดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้น นำเสนอและขอคำแนะนำ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2.2.2 นำแบบสอบถามจากการตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถาม โดยเกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถาม พิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.50 และต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (try Out) สรุปผลที่ได้ ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.67

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากโรงเรียนแก่งไทรวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน

2.2.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1990) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.886 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

2.2.5 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง

2.2.6 พิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอนโดยศึกษาหาความรู้พื้นฐาน กำหนดนิยามศัพท์ กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านจินตนาการ 4) ด้านความไว้วางใจ และ 5) ด้านการแก้ปัญหา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีระดับ 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีระดับ 5 ระดับ

ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยมีสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ Google form

3.3 ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.4 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

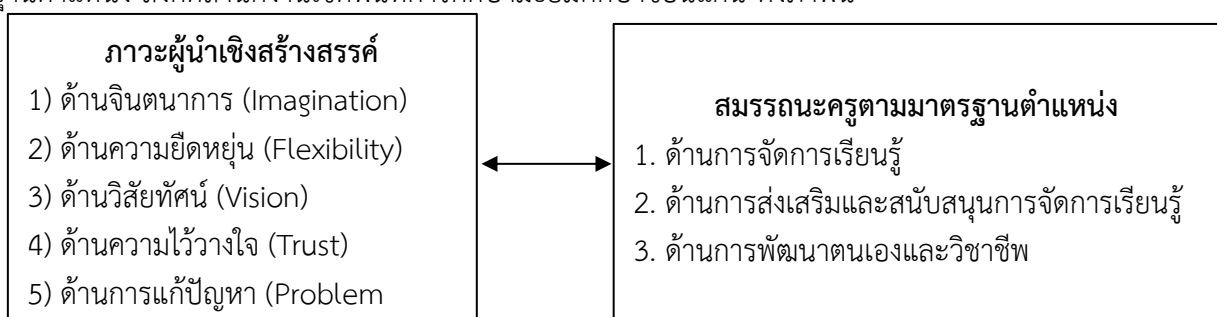
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านจินตนาการ 4) ด้านความไว้วางใจ และ 5) ด้านการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผลโดยกำหนดการแปลความหมายใช้หลักเกณฑ์การแบ่งเป็น 5 ระดับ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผลโดยกำหนดการแปลความหมายใช้หลักเกณฑ์การแบ่งเป็น 5 ระดับ

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียสัน (Pearson)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะของครู ตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ดังภาพนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านจินตนาการ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.66) ด้านการไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.59) ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.86) และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.72)

2. สมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

สมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.45) และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.45)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (X)		สมรรถนะครู (Y)				
		ด้านการจัดการเรียนรู้ (Y ₁)	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ (Y ₂)	ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (Y ₃)	รวม	ระดับ
1.	ด้านวิสัยทัศน์ (X ₁)	.789**	.647**	.777**	.818**	สูงมาก
2.	ด้านความยืดหยุ่น (X ₂)	.742**	.664**	.734**	.791**	สูง
3.	ด้านจินตนาการ (X ₃)	.631**	.581**	.722**	.715**	สูง
4.	ด้านการไว้วางใจ (X ₄)	.574**	.498**	.781**	.685**	สูง
5.	ด้านการแก้ปัญหา (X ₅)	.649**	.630**	.861**	.791**	สูง
รวม		.752**	.669**	.844**	.837**	สูงมาก

หมายเหตุ: ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r = 0.837$) และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตัวแปรความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในแต่ละด้าน (X₁, X₂, X₃, X₄ และ X₅) กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง (Y) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ (X₁) กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .818$) รองลงมาคือ ด้านความยืดหยุ่น (X₂) กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .791$) ด้านการแก้ปัญหา (X₅) กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .791$) ด้านจินตนาการ (X₃) กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .715$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการไว้วางใจ (X₄) กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .685$) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

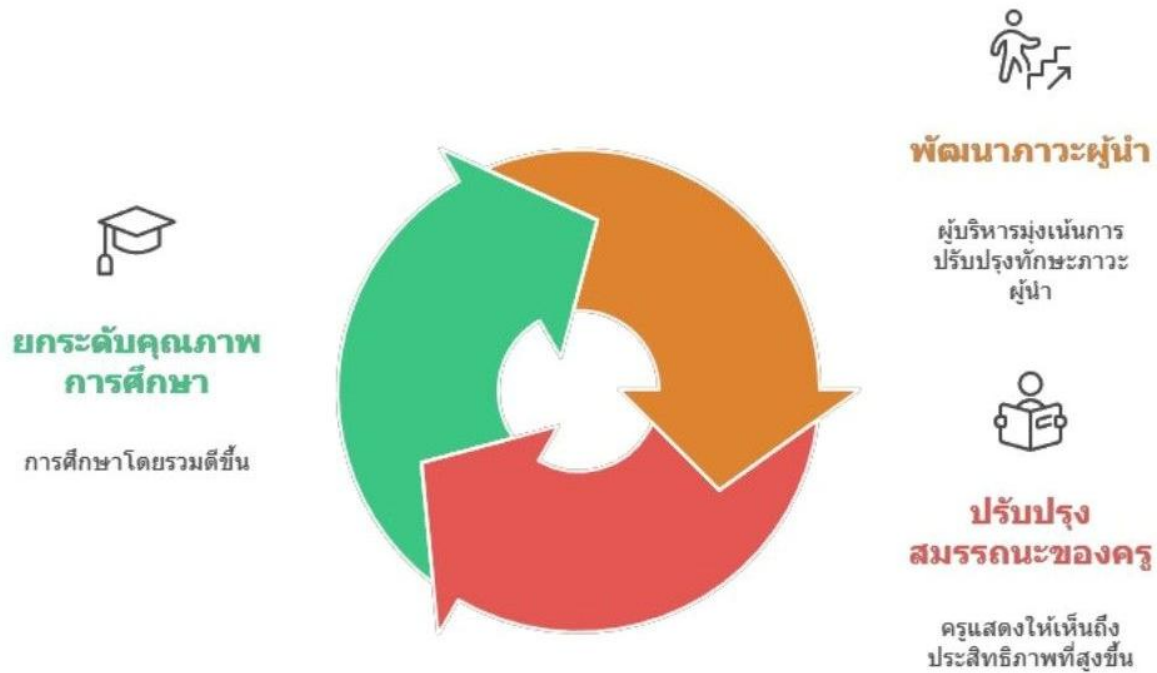
อภิปรายผล

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา รองลงมาคือ ด้านจินตนาการ ด้านการไว้วางใจ ด้านความยืดหยุ่น และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่งและมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารต้องเป็นที่ปรึกษาและสามารถให้คำแนะนำให้กับครูได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของผู้บริหารเอง โดยสามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานด้วยวิธีการที่มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และสังคม ผ่านสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัย รัชฎาภกร อัครจันทร์ (2560) พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ๆ อย่างเป็นระบบ เป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางให้กับครู นักเรียน และชุมชน มองความล้มเหลวเป็นโอกาสการเรียนรู้ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยจะนำไปสู่การสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถทบทวนประสบการณ์ในอดีต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในอนาคต

สมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ซึ่งด้านส่งเสริมและสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธกัทย รุจิรัตน์ (2558) พบว่า รูปแบบการเสริมพลังเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความเหมาะสม นักเรียนมีพัฒนาการของการเรียนรู้ที่มีความสุขสูงขึ้น

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูงมาก ($r = .837$) และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในแต่ละด้านกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุดใน 5 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($r = .818$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการสร้างและกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฏฐกิตติ์ บุญเก่ง (2565) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทุกด้าน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 วงจรผู้นำเชิงสร้างสรรค์

จากการศึกษานี้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่งสูงสุด และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการไว้วางใจมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่งต่ำสุด

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะของครูตามมาตรฐานตำแหน่ง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครู ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา รองลงมาคือ ด้านจินตนาการ ด้านการไว้วางใจ ด้านความยืดหยุ่น และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ ส่วนสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r = 0.837$) และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรจะต้องเป็นที่ปรึกษาและสามารถให้คำแนะนำการจัดการเรียนการสอนให้กับครูได้อย่างเหมาะสม มีความกล้าแสดงออก ในฐานะผู้นำที่ชัดเจน และต้องสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา และเตรียมความพร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน

1.2 จากการศึกษาสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ภาาติเครือข่าย และหรือสถานประกอบการ เพื่อร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มที่ตามศักยภาพ

1.3 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์กับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านการวิสัยทัศน์ เพื่อเสริมสร้างให้ครูมีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง เกี่ยวกับด้านการไว้วางใจและด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกัน และนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนให้สูงขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อให้ทราบถึงภาวะเชิงสร้างสรรค์ ด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่ง โดยการหาความสัมพันธ์แล้วนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารของผู้บริหารที่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่งให้สูงขึ้น

2.3 ผู้บริหารการศึกษา และหรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่สามารถส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพของสมรรถนะครูตามมาตรฐานตำแหน่งให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). *ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. สมุทรปราการ: อีรสาส์นพัลลิกเซอร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล และ วิสัยพรณ์ เสรีวัฒน์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- ณัฐกิตติ์ บุญเก่ง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัชฎาการ อัครจันทร์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2566*. สืบค้นจาก <http://www.kksec.go.th/2566/index13-mis.php>.

สุดหทัย รุจิรัตน์ (2558). การเสริมพลังเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ของครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(1), 104-113.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.

Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.